

Stare Koźle jest najstarszą miejscowością położoną obecnie na terenie Gminy Bierawa. Najstarsze wzmianki historyczne pochodzą z roku 1223, kiedy to wrocławski biskup Lorenz poświadczył pisemnie przekazanie 40 urn miodu kościołowi św. Mikołaja w Cieszynie. Wieś Stare Koźle (Vetro Coslae , Alt Cosel) najprawdopodobniej była protoplastą miasta Koźle. Jak podają źródła historyczne, w roku 1273 Bolesław Wstydlivy podczas wyprawy na księstwo opolskie zniszczył gród kozielski, leżący po prawej stronie Odry. Panujący wtedy, wraz z Mieszkiem księciem opolskim, jego brat Władysław podjął budowę zamku kozielskiego, nieco dalej, w dół rzeki, po jej lewej stronie. Nowe miasto nazwano Koźlem, a poprzednia siedziba grodu, dla odróżnienia, została nazwana Starym Koźlem i tak trwa do dnia dzisiejszego. Pierwsze wzmianki o istnieniu drewnianego kościółka w Starym Koźlu pochodzą z 1335 roku. Nie należy jednak tego faktu utożsamiać z istnieniem parafii, gdyż najprawdopodobniej kościół ten, jako filialny, należał do archiprezbiteratu Koźle. Natomiast powstanie parafii, wg kronik nieznanego autora, datuje się na rok 1480. W różnych okresach starokozielską parafię tworzyły następujące wioski: Stare Koźle, Brzeźce, Bierawa, Biadaczów, Cisek, Pogorzelec, Kędzierzyn, Lubieszów, Ortowice, Landzmerz, Grabówka i Steblów.

Interesującą wzmiankę o kościele w Starym Koźlu znajdujemy w kościelnym sprawozdaniu powizytacyjnym z 1679 roku, w którym dokładnie opisano drewnianą świątynię. Podano, że jest pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, wewnątrz bogato zdobiona malowidłami, z trzema ołtarzami. Świątynia ta została konsekrowana 9 V 1499 roku przez wrocławskiego biskupa pomocniczego Jana Ambrożowego. Według innych źródeł historycznych w Starym Koźlu istniał drewniany kościół pod wezwaniem św. Jana Nepomucena, który pod koniec XVIII wieku rozebrano i chłopskimi furmankami przewieziono do

Kędzierzyna. Przekazano go jako kościół filialny dla mieszkańców tej miejscowości należącej wówczas do parafii starochozielskiej (w roku 1913 obiekt ten znowu rozebrano i przewieziono do Wrocławia, gdzie można go podziwiać po dzień dzisiejszy w Parku Szczytnickim - całą operację przeprowadzono dzięki darowi dr Weikerta w wys. 3 tys. marek). Protokół powizytacyjny z lat 1687/1688 donosił o złym stanie drewnianego kościoła ? podczas powodzi zostały uszkodzone fundamenty.

Z roku 1796 pochodzi informacja proboszcza o zwiększającym się niebezpieczeństwie zawalenia się tego obiektu podczas większych wichur. To też się stało w drugi dzień świąt Bożego Narodzenia 1806 roku, gdy zawaliła się zmurzała wieża kościelna. Przeszło 300-letni kościół musiał być rozebrany.

Po rozbiórce zawalonego w 1806 roku starochozielskiego kościoła przystąpiono do budowy nowego. W latach 1806-1808 Augustini , zarządca z Bierawy , przy wsparciu finansowym księżnej von Sachsen oraz okolicznych mieszkańców wybudował w Starym Koźlu kościół w miejscu zwanym Laskiem Modlitwy (obecne usytuowanie obiektu). Za patrona nowego kościoła obrano św. Jana Nepomucena, który ma chronić przed powodzią.

Murowany, orientowany budynek jest bezstylowy, z licznymi dekoracjami neobarokowymi. Prezbiterium jest zamknięte ścianą prostą, nawa jest prostokątna, trójprzęsłowa z kwadratową wieżą od strony zachodniej. Okna zamknięto łukiem odcinkowym, dach jest siodłowy o jednej kalenicy, kryty dachówką. Wieża ma dwie kondygnacje, z których górna ? ośmioboczna nakryta jest hełmem baniastym podbitym blachą. Wewnątrz świątyni stropy są płaskie, murowany chór muzyczny jest wsparty na dwóch kolumnach z tzw. parapetem wybrzuszonym w części środkowej.

Jak podają źródła historyczne budynek kościoła został kilkakrotnie mocno uszkodzony. W latach 1903 -1941 było 8 powodzi, a niektóre z nich dochodziły do kościoła. Rzut na chór kościoła

W roku 1921 podczas trzeciego powstania śląskiego świątynia została poważnie zniszczona. Kościół, plebanię i szkołę dosięgło wtedy ok. 30 pocisków moździerzowych (jeden widoczny jest w murze wieży jeszcze dzisiaj).

Do odbudowy przystąpiono po zakończeniu działań wojennych i w 1925 roku kościół został konsekrowany przez biskupa Walentego Wojciecha z Wrocławia.

Podczas drugiej wojny światowej budynek nie został mocno zniszczony, jedynie pod koniec działań wojennych wojsko niemieckie zarekwirowało cztery dzwony i elementy miedzianego oświetlenia kościoła.

Bardzo natomiast ucierpiało Stare Koźle i sąsiednie Brzeźce w wyniku zbombardowania przez

aliantów obu wiosek w sierpniu 1944 roku. Lotnicy pomylili wtedy Odrę z drogą gliwicką i zniszczyli obydwie wioski.

Zginęło wtedy 136 mieszkańców.

Pierwszy powojenny remont kościoła odbył się w 1951 roku, kiedy to obiekt odmalowano, a w 1958 roku zamontowano dzwony.

W 1968 zamontowano nowe witraże, w 1970 roku zlikwidowano ambonę, zdemontowano boczne ołtarze (pochodzące z 1898 roku), boczne elementy ołtarza głównego oraz balaski.

Do generalnego remontu kościoła przystąpiono w 1971 roku. W 1979 roku ściany pokryto nową polichromią, zamontowano w 1980 r. nowe ławki., nowe tynki zewnętrzne wraz z malowaniem elewacji wykonano w 1994 r. Gruntowną renowację kościoła zakończono wyłożeniem kostką brukową placu przed kościołem w 1995 r. Bardzo krótko parafianie cieszyli się efektem swojej pracy. Wielka powódź z lipca 1997 r. dokonała ogromnych zniszczeń w samym kościele i w jego otoczeniu. Woda osiągnęła poziom 1,2m. Zniszczone zostało całkowicie wyposażenie zakrystii. Bardzo ucierpiała również XIX wieczna plebania, na długości 50 m zawalił się mur cmentarny. Powódź ta była niejako początkiem kolejnej fali remontów, których efektem jest wyremontowany i odmalowany wewnątrz kościół i wybudowana nowa plebania w 2004r.

Na placu przed kościołem znajduje się krzyż z 1902 roku, ufundowany przez rodziny Imiela i Seżysko z Czyszek oraz rodzinę Kulawik ze Staro Koźła (pisownia miejscowości oryginalna).

Natomiast nad głównym wejściem do kościoła znajduje się napis łaciński: **Hic Est Domus Dei et Porta Coeli?** Tu

jest dom Boży i brama nieba. Na zewnątrz kościoła, po jego prawej stronie jest pamiątkowa mogiła parafian poległych w czasie I wojny światowej a nad nią figura Matki Bożej Bolesnej, która została odrestaurowana w 2009r. Poniżej płyta z wypisanymi nazwiskami i miejscowościami, gdzie polegli. Dalej jest obelisk ofiar II wojny światowej.